

Regeringens uppdrag att utveckla en nationell källa för ordinationsorsak

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att utveckla en nationell källa för ordinationsorsak. Grunden för uppdraget är nationella läkemedelsstrategins mål att skapa en bättre och säkrare ordinationsprocess, med patientsäkerheten i fokus. En säkrare ordinationsprocess uppnås genom att ordinationsorsaken enligt idag gällande krav verkligen dokumenteras, genom att ordinatören förklarar i patientjournalen varför en viss läkemedelsbehandling satts in. Den nationella källan för ordinationsorsak är ett kodsysteem som kopplar varje läkemedel till de vanligaste orsakerna till att man använder dem. Det är således inte ett nationellt register innehållande patientuppgifter om vem som har fått vilka läkemedel och varför. Ordinationsorsaken blir en journalhandling när den anges för en specifik patient och måste då hanteras på samma sätt som all annan känslig journalinformation.

Uppdraget förenklar för ordinatören att följa två tvingande regelverk

Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:14) kräver redan idag att patientjournalen ska innehålla uppgifter om förskrivningsorsak (ordinationsorsak) vid ordination av läkemedel. I enkätundersökningar som gjorts framkommer att det är vanligt att förskrivningsorsak inte dokumenteras i patientjournalen, vilket äventyrar patientsäkerheten och strider mot kraven i föreskrifterna. Det finns behov av bättre rutiner och stöd för dokumentation av förskrivningsorsak i patientjournalen eftersom det är svårt och tidskrävande för ordinatören att ange informationen i fritext.

Enligt Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:13) krävs att ändamålet med behandlingen ska anges på receptet så att patienten kan använda läkemedlet på rätt sätt. Uppgift om behandlingsändamål ska även finnas på läkemedelsförpackningen.

Att ange dessa uppgifter är således redan idag ett krav och Socialstyrelsens uppdrag, att göra denna hantering bättre och enklare, kräver ingen ändring av gällande regelverk. När denna dokumentation av ordinationsorsaker finns på plats förbättras möjligheten att:

- nästkommande ordinator vid ordinationstillfället på ett enklare sätt än i dag har tillgång till uppgiften om varför tidigare ordinatorer valt att påbörja, ändra, fortsätta eller sätta ut en läkemedelsbehandling. Det blir lättare för ordinatören att göra rätt
- patienten har bra information om varför hen ska ta sina läkemedel genom de förformulerade ändamålstexter som Socialstyrelsen tar fram för respektive ordinationsorsak.

Begreppen ordinationsorsak och behandlingsändamål

I Socialstyrelsens uppdrag ingår att skapa en lista över ordinationsorsaker och att ge förslag på ändamålstexter som kan kombineras med respektive ordinationsorsak. Skillnaden mellan begreppen "ordinationsorsak" och "behandlingsändamål" är följande:

- Ordinationsorsaken är en journaluppgift, uttryckt med medicinsk terminologi och är främst avsedd att förstås av ordinatorer av läkemedel.
- Behandlingsändamålet är formulerat utifrån att patienten ska få tillräcklig information om sin behandling och göra det lättare att hålla ordning på sina olika läkemedel. Denna information anges i receptet samt på läkemedelsförpackningens etikett.

Som exempel ges ordinationsorsakerna "angina pectoris" respektive "hypertoni" ändamålstexterna "mot kärllkramp" respektive "mot förhöjt blodtryck". Texterna ska även ta hänsyn till integritetsaspekten varför exempelvis ordinationsorsaken "paranoida störningar" kan ges

ändamålstexten "mot psykiska besvär" och ordinationsorsaken klamydiainfektion ges ändamålstexten "mot infektion".

Vem har tillgång till uppgift om ordinationsorsak?

Uppgiften om ordinationsorsak är en journaluppgift och att vårdgivare delar denna information är redan nu möjligt inom ramen för patientdatalagens bestämmelser om en sammanhållen journalföring. För detta ändamål avses Nationell Ordinationsdatabas (NOD) användas, som en del av journalsystemet. Detta betyder att andra aktörer, till exempel apoteken, inte får tillgång till uppgift om ordinationsorsak och det ingår inte i Socialstyrelsens uppdrag att möjliggöra något sådant.